

Royal Berkshire
NHS Foundation Trust

बीसीजी खोप लगाइएको ठाउँको स्याहार

बिरामी, आमा-बाबु तथा
हेरचाहकर्ताहरूका लागि जानकारी

यो पर्चा बीसीजी खोप लगाउने मानिसहरूका लागि हो – यो सामान्यतया 16 वर्ष भन्दा मुनिका बच्चाहरूका लागि हो तर वयस्क मानिसहरूलाई पनि यो खोप लगाउन सकिन्छ। बेसिले कालमेटे-गुईरीन [Bacille Calmette- Guérin (BCG)] को आविष्कार पास्चेउर इन्स्टिट्यूट (लिले) [Pasteur Institute (Lille)] मा कालमेटे [Calmette] र गुईरीन [Guérin] ले गरेका थिए र यसमा क्षयरोग अर्थात् ट्यूबरकुलोसिस [Tuberculosis (TB)] उत्पन्न गर्ने ब्याक्टेरिया (रोगाणुहरू)-को दूर्बल पारिएको रूप विद्यमान हुन्छ। यसबाट क्षयरोग लाग्दैन तर तपाईं कुनैपनि बेला यसको सम्पर्कमा आउनु भएमा यसले तपाईंलाई रोग विरुद्ध केही सुरक्षाको विकास गर्न सहायता गर्छ।

बीसीजी खोप लगाइएको ठाउँको स्याहार

छालाको बाहिरी तहमा खोपिने भ्याक्सिनले त्यस ठाउँमा स्यानो सेतो 'फोका' निस्कन्छ, जसलाई चलाइनु हुँदैन। यो 20 मिनट भित्र हराएर जान्छ। धेरैजसो स्थितिमा, बीसीजी द्वारा सुई लगाएको ठाउँमा एउटा प्रतिक्रिया उत्पन्न हुन्छ, सामान्यतया खोप लगाएको 2-8 हप्ता बीचमा। प्राय पीप जम्मा भएको, एउटा सानो रातो गाँठो र प्रभावित ठाउँमा पाप्रा बनिन्छ र फोका देखिन सक्छ। उक्त भागबाट च्याट च्याट तरल निस्कनु भनेको अत्यन्त सामान्य कुरा हो। पछि गएर यो अन्ततः फोसिन्छ र पाप्रा बनिन्छ। पूर्णतया निको हुन यसलाई हप्ता वा महिनाको समय लाग्न सक्छ।

त्यो ठाउँ वा पाप्रोलाई नघोच्नुहोस्, नमिच्नुहोस्, नकन्याउनुहोस् वा नधुनुहोस्। यी कुराहरूको ध्यान राखिएन भने घाउ बल्झिने छ र यो निको हुनमा लामो समय लाग्नेछ र संक्रमण पनि लाग्न सक्छ र पछि नराम्रो टाटो पर्न सक्दछ।

बीसीजी खोप लगाइएको ठाउँलाई सुक्का राख्नु र जतिसक्दो यसमा हावा लाग्न दिनु जरूरी छ। यसलाई नढाक्नुहोस्, आवश्यक परे हलुको लुगा लगाउनुहोस्, तर कस्सिएको वा चिलाउने लुगाहरू जस्तै ऊनी स्वीटरहरू नलगाएकै राम्रो।

त्यो ठाउँलाई नभिजाउनुहोस् र त्यसलाई ढाडिन त पक्कै नदिनुहोस्। यदि तपाईं पौडि खेल्न जानुहुन्छ भने उक्त भागमा वाटरप्रूफ प्लास्टरले छोप्नुहोस्। त्यसपछि सकेसम्म चाँडो प्लास्टर हटाउनुहोस्, छाला सुक्खा बनाउनुहोस् र हावा लाग्न दिनुहोस्। नुहाउँदा वा शावर लिँदा, ठाउँमा नछोप्नुहोस् तर यसलाई नमाड्नुहोस्। पुनः, यसपछि सुक्खा बनाउनुहोस् र हावा लाग्न दिनुहोस्।

स्याहार गरेमा, बीसीजी खोप लगाएको ठाउँमा कुनैपनि समस्याहरू हुने छैन। धेरै हप्ता पछि, केही ढिलो नै भएपनि, पाप्रा झरेर निस्कन्छ र सानो रातो दाग बस्छ जो विस्तारै हराउँदै जान्छ र एउटा सानो खत मात्र रहन्छ।

सम्भावित दुष्प्रभावहरू:

विरलै मामिलाहरूमा गम्भीर एलर्जिक प्रतिक्रियाहरू (अनुहार, गर्दन वा गला रातो हुनु/सुन्निनु; छालामा च्यास हुनु; सास फेर्नमा कठिनाइहरू) हुन सक्छन्। यदि यस्तो केही भइहालेमा आकस्मिक चिकित्सा सहायता दिन सक्ने गरि नजिकै हुनुहुन्छ भन्ने सुनिश्चित गर्न तपाईंलाई खोप लगाएको 5-10 मिनट सम्म प्रतीक्षा कक्षमा बस्न लगाइन्छ।

असामान्य दुष्प्रभावहरू: (100 मा 1 जनामा भन्दा कम्तिमा यो हुन सक्छ)

- ज्वरो।
- काखीमामा 1 से.मी. भन्दा ठूलो गाँठो [lymph nodes] निस्कनु।
- खोप लगाइएको ठाउँमा 1 से.मी. भन्दा लामो पानी बग्ने घाउ।

विरलै हुने दुष्प्रभावहरूहरू: (1,000 मा 1 जनामा भन्दा कम्तिमा यो हुन सक्छ)

- लिम्फ ग्रन्थिहरू सुन्निने, कहिलेकाहीं साव निस्कने घाउहरूका साथमा।
- खोप ब्याक्टेरियाको संक्रमण जो सारा शरीरमा फैलन सक्छ।

बीसीजी खोप दोहोर्याउनुहोस्

यदि नर्स वा मिडवाइफलाई खोप दिएको बेला निकै चुहिएको जस्तो विश्वास भएमा, यसबारे उनीहरूले शिशुको रेड बूकमा लेखेर राख्नेछन्। यदि 10 हप्ता पछि पनि उक्त भागमा कुनैपनि प्रतिक्रिया नभए, हामी खोप दोहोराएर लगाउने विचार गर्न सक्छौं।

थप सल्लाह:

बीसीजी खोप लगाइएको पाखुरामा 3 महिनासम्म, वा खोप लगाएको ठाउँ निको नभएसम्म अन्य कुनै इन्जेक्शन नलगाउनुहोस्।

यदि तपाईंलाई बीसीजी खोप लगाएको ठाउँमा समस्या भइ रहेमा, वा चिन्तित भएमा, तपाईंले पहिला निम्न नम्बरमा सोमवार देखि शुक्रवार सम्म कार्यालय समयमा क्षयरोग दललाई सम्पर्क गर्ने हामी सुझाव गर्छौं:

0118 322 6882

रोयल बर्कशायर एनएचएस फाउन्डेशन ट्रस्ट [Royal Berkshire NHS Foundation Trust]

London Road

Reading RG1 5AN

0118 322 5111 (स्वीचबोर्ड)

www.royalberkshire.nhs.uk

अनुरोध गर्दा यो कागजात अन्य भाषा र स्वरूपमा पनि उपलब्ध हुन सक्नेछ।

बर्कशायर क्षयरोग सेवा [Berkshire TB Service], श्वास सम्बन्धी चिकित्सा विभाग

[Department of Respiratory Medicine], जनवरी 2008

संशोधित: जुलाई 2019

अर्को पुनरावलोकन: जुलाई 2021